यदि चात्र सांप्रतिकपर्यालोचनदृष्ट्या कालसंकोचचिकीर्षायां मीमांसकानां सहस्रसंवत्सरशब्दस्य सहस्रदिनपरताधिकरणन्यायोऽवतार्येत (जैमिनिद. ६ अ. ७ पा. १३ अधि.). तदापि विसंवादाधिस्तदवस्थ एवाभिलक्ष्यते । यतस्तत्र साधारण्येनाधिकारिचिन्तायां ब्राह्मणानुगृहीतः कालसंकोच आश्रीयते; इह पुनरविशेषेण कालकलनायां गमकाननुगृहीतः कालसंकोचो विकासो वा कथमाश्रीयेत । या च शतायुःश्रुतिः, सापि युगपरतया मन्वादिभिः स्मर्यते (म. स्मृ. १ अ. ८१–८४ श्लो.); इत्थमितिहासपुराणाभ्यामेव किमपराद्धम् । यत्तदुक्तजातं गमकानुपलम्भेऽप्यन्यथा नीयते । एतेन हि भगवन्तं रामभद्रं तत्पितरं तत्रभवन्तं दशरथं चाभिलक्ष्यीकृत्य प्रवृत्तम्—

'दशवर्षसहस्राणि दशवर्षशतानि च ।
रामो राज्यमुपासित्वा ब्रह्मलोकं प्रयास्यति ॥'
(रा. वा. कां १ स. ९७ श्लो.)

'षष्टिर्वर्षसहस्राणि जातस्य मम कौशिक ।'
(रा. वा. कां. २० स. १० श्लो.)

इत्यादिवाक्यं नासंगतं मन्तव्यम् । बलादन्यथानयने तु सौरमानेन $\frac{१०१००}{३६०}$= २८$\frac{१}{१८}$ इति $\frac{६००००}{३६०}$=१६$\frac{६२}{३}$ इति तयोः कालावागच्छतः । अत्र द्वितीयस्य श्रद्धेयत्वेऽपि प्रथमः सर्वथाऽनुपपन्न एव । तथा तत्रैव रामायणे 'ऊनषोडशवर्षो मे रामो राजीवलोचनः' इत्येवमादिरुक्तकालो दिनत्वेन परिणममानोऽतितरामनुपपन्नो द्रष्टव्यः । नैवमत्रैवानुपपत्त्या पराक्रम्यते । यानि पुनर्ज्यौतिषे होरास्कन्धे नानाप्रकाराणि योगोत्थितानि पुरुषायुषाणि पठितानि तत्रापि विसंवादगलग्रहान्न मुच्यामहे । जैमिनीयन्यायोऽपि स्वातन्त्र्येणावतार्यमाणः कालकलनासु प्रमाणपदवीं नाधिरोहतीत्यपि दर्शितमेव । देशकालविषयविप्रकृष्टानामेकस्वरालापोऽपि दूरदर्शिभिरेकहेलयाऽवहेलयितुमशक्यः । प्रक्षेपोऽपि साजात्यान्न विशिष्य मूलास्कन्दीत्यादि कणेहत्य परीक्षणीयम् । तस्माद् वेदेष्विव तदङ्गोपाङ्गेष्वपि यद् यथा स्मर्यते व्यवस्थाप्यते वा तत् तथैव नीयमानं पूर्वोपज्ञं भवितुमर्हतीति स्थितम् ॥

इहेदमपि पुरातत्त्वं प्रकृत्य पर्यालोच्यम्—

'श्रुतौ शतायुः पुरुषः प्रदिष्टो
बहुत्वयोगी शतशब्दशक्यः ।
रामादिकानामधिकायुराप्तौ
युक्तं प्रतीमः फलितेऽमितायुः ॥' इति ।

बहुत्वं चात्र लक्ष्यानुसारेण प्रतिपत्तव्यम् । इत्थं च जैमिनीयन्यायास्कन्दने पुनरिदमपि पर्यालोच्यमेव—

'स वार्षिको वासरिको भचक्र (भवृत्त)-
भोगो भवेद् भास्करसंश्रयेण ।